

Dodatek Rolniczy

EWANGELJA

na IV. niedzielę Postu

zapisana u św. Jana rozdz. 6. w. 1—15.

W on czas: Przeprowadził się Jezus na drugi brzeg morza Galilejskiego, to jest Tyberjadzkiego. I szła za Nim rzesza wielka, gdyż widzieli cuda, które działał nad tymi, co byli niemocą złożeni. Jezus zaś wstąpił na górę i tam usiadł z uczniami swoimi. Nadchodziła właśnie Pascha, uroczystość żydowska.

A gdy Jezus podniósł oczy i ujrzał, iż rzesza bardzo wielka ku Niemu nadciąga, rzecze do Filipa: Skąd zakupimy chleba, by ci posilił się mogli? To zaś mówił, by go wystawić na próbę; sam bowiem wiedział, co miał uczynić. Filip Mu odrzekł: Za dwanaście denarów nie starczy dla nich chleba, by każdy z nich choć trochę otrzymał. Odzywa się doń Andrzej, jeden z uczniów Jego, brat Szymona Piotra: Jest tu jedno pachole, które ma pięć chlebów jęczmiennych i dwie ryby, lecz cóż to znaczy na tylu? Jezus jednak rzekł: Każcie ludziom usiąść. — Na miejscu zaś owem było dużo trawy; — porozsiadali się więc mężczyźni, w liczbie około pięciu tysięcy. Jezus zaś wziął chleb, a złożywszy dzięki, rozdał siedzącym; podobnież i z ryb, ile kto chciał. A gdy się nasycili, rzecze do uczniów swych: Zbierzcie pozostałe ułamki, aby nie zginęły. Zebrali przeto, i z pięciu chlebów jęczmiennych napełnili dwanaście koszyków ułomkami, które pozostały po tych, co jedli. A ludzie owi, co patrzyli na cud, który Jezus zdziałał, mówili: Ten jest naprawdę Prorokiem, który ma przyjść na świat. Jezus tedy, wiedząc, że mieli zamiar przyjść, by porwać Go i okrzyknąć Go królem, usunął się znowu na górę sam jeden.

Nauka

Cudowne rozmnożenie chleba niechaj nam ułatwi wiarę w Przenajświętszy Sakrament, w którym Chrystus Pan pod postacią chleba mnoży na ołtarzach Swoją obecność wśród nas tylekrotnie, iż nie pięć tysięcy, ale miliony ludzi z tego cudownego chleba pożywać będą — aż do skończenia świata.

Jeżeli zaś wierzymy, że „w tej hostji jest Bóg żywy, choć zakryty, lecz prawdziwy“ — czegoż nam jeszcze trzeba, abyśmy godnie pożywali Ciało i Krew Pańską i nieśmy się „nasyć“? Dwóch tylko warunków: pierwszy, abyśmy wolni byli od grzechu śmiertelnego — drugi: abyśmy przyjmowali Komunię św. w dobrej intencji — to znaczy tylko dlatego, że ona osłabia w nas złe skłonności, a daje siłę i ochotę do dobrego, oraz oczyszcza nas z grzechów powszednich, a broni od grzechów śmiertelnych.

Dlaczegoż tedy po ostatniej spowiedzi raz tylko byłeś u Stołu Pańskiego? Odpowiedz

może: „Tak chętnie byłbym przystąpił częściej, lecz uniosłem się gniewem na dzieci — lub zniecierpliwilem się przy pracy. Zgrzeszyłem, więc nie śmiałem już potem iść do Komunii św.“ — Szkoda wielka, żeś nie poszedł! Powiadam ci: „Idź do Komunii św. mimo grzechów powyższych, gdyż gniewliwość i zniecierpliwienie Twoje były grzechem powszednim“.

Kto za grzechy powszednie szczerzy wzbudzi żal, i tak przyjmuje Ciało i Krew Pańską, dostępuje natychmiast ich odpuszczenia, tak jak gdyby ich się spowiadał, a co równie ważne: Komunia św. jest lekarstwem, które leczy z grzechów, a więc niecierpliwemu daje cierpliwość, gniewliwemu łagodność, nieczystemu wstrzemięźliwość i t. d.

Niechaj więc od dzisiaj, gdy rozpoczynamy okres Komunii Wielkanocnej, Pan Jezus nie ujrzy ani jednego z nas, któryby po spowiedzi raz tylko komunikował. Niech ujrzy raczej rzeszę bardzo wielką takich, którzy posłuszni nauce Kościoła św. po tej i każdej spowiedzi pójdą zawsze kilka razy pożywać tego chleba cudownego, albowiem zapewnia nas Zbawiciel: „Kto z tego chleba jeść będzie, nie umrze na wieki“.

Umarzanie drobnych zaległości podatkowych.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych Ministerstwo Skarbu poleciło izbom skarbowym okólnikiem z dnia 14 lutego 1936 r. umarzać z urzędu zaległości w podatkach, pochodzące z wymiarów za rok podatkowy 1932 i lata poprzednie (z terminem płatności nie najpóźniejszym, niż 31 grudnia 1933) a figurujące w księgach bierczych w dniu 31 marca br. o ile suma tych zaległości w każdym z podatków u poszczególnego płatnika nie przekracza kwoty 400 zł. Umorzenie zaległości dotyczy podatku gruntowego, podatku od nieruchomości, podatku przemysłowego, pobieranego w formie świadectw przemysłowych, podatku dochodowego, podatku majątkowego, podatku od lokali, od placów budowlanych. Umorzenie zaległości podatkowych powoduje umorzenie przypadających od tych zaległości podatków państwowych i samorządowych, odsetek oraz kosztów egzekucyjnych. Z dniem 1-yim marca 1936 r. urzędy skarbowe zaniechały egzekucyj wymienionych zaległości.

Obniżenie taryfy kolejowej na wapno.

Z dniem 13. 1. br. weszła w życie znaczna niżka taryfy kolejowej na palone i mielone wapno nawozowe.

W porównaniu do dotychczasowych opłat stawki nowe są niższe od 33 do 54 proc. (na 150 km. niżka wynosi 33 proc., na 300 km. 43 proc. powyżej 300 km. — przeszło 50 proc.) Za podstawę do obliczenia przewoźnego przyjmuje się ładowność użytego wagonu.

Doroczne posiedzenie Rady Wojewódzkiej P.T.R.

W myśl postanowień ustępu 5 § 16 statutu P. T. R. oraz ustępu 1 § 3 regulaminu Rady Wojewódzkiej P. T. R. Zarząd Główny Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego zwołuje doroczne posiedzenie Rady Wojewódzkiej P. T. R., które odbędzie się w Toruniu w dniu 8 kwietnia 1936 r. o godzinie 12-tej w sali Domu Społecznego w Toruniu przy ulicy Mickiewicza 4, II ptr.

Porządek obrad:

1. Zagajenie i przemówienie Prezesa PTR.
2. Przyjęcie do wiadomości sprawozdania finansowego za rok 1935-36 oraz udzielenie Zarządowi Głównemu absolutorjum.
3. Sprawozdanie roczne z działalności PTR oraz wytyczne programu pracy na rok 1936-37 oraz łączna dyskusja nad pkt. 2 i 3.
4. Uchwalenie składek członkowskich na rok 1936-37.
5. Uchwalenie budżetu PTR na rok 1936-37
9. Wybór 3 członków Zarządu Głównego PTR w miejsce ustępujących zgodnie z ust. 2 § 17 statutu PTR.
7. Uchwalenie regulaminu Kółka Rolniczego
8. Wnioski, wniesione w trybie ustępu 6 § 16 statutu PTR.
9. Referat „Stanowisko rolnictwa Ziemi Zachodnich na Naradzie Gospodarczej, odbytej w lutym 1936 r.
10. Wolne głosy bez uchwał.
11. Zamknięcie.

W myśl ustępu 2 § 3 regulaminu Rady Wojewódzkiej PTR., oprócz niniejszego ogłoszenia, wszystkim członkom Rady zostaną wysłane imienne zaproszenia.

Przy wstępie na salę obrad sprawdzane będą imienne zaproszenia.

Ochrona drobnych dzierżawców rolnych.

Ministerstwo Rolnictwa i R. R. wydało komunikat, w którym podaje: Drobni dzierżawcy rolni, którzy podpadają pod ustawę o ochronie drobnych dzierżawców rolnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami obowiązani są płacić czynsz dzierżawny za 1 ha. dzierżawionych gruntów niewiększy niż wartość 150 kg. żyta za grunty I klasy, w niższych zaś klasach o 10 procent mniej dla każdej następnej klasy. Żądanie i pobieranie wyższego czynszu nie jest zgodne z prawem.

Szczepienie świń i dezynfekcja chlewów.

Jak często szczepić surowicą świnię, karmiki i prosiaki i w jakim stosunku, żeby się całkowicie zabezpieczyć od choroby? Czem dezynfekować chlewnie w razie choroby świń?

W celu zapobieżenia wybuchowi czerwonki należy przeprowadzić szczepienie ochronne wszelkiego rodzaju trzody chlewnej mniej więcej co pięć tygodni. Zdezynfekowanie zarażonego chlewu powinno się przeprowadzić bardzo dokładnie w sposób następujący:

Przedewszystkiem należy z chlewa zupełnie wywieźć wszystkie nawóz, zakopać głęboko w dole za podwórzem; następnie za pomocą ostrych mioteł cały chlew gruntownie oczyścić i omieść ściany, sufity itp.; potem zrobić jaką skrobankę na kiju i dobrze, mocno zeskrobać z brudu ściany.

Czy masowe egzekucje przeciwko rolnikom-dłużnikom przez Państwowy Bank Rolny?

W ostatnim czasie ukazały się w prasie informacje, jakoby Państwowy Bank Rolny przygotowywał masowe wnioski egzekucyjne przeciwko dłużnikom rolnikom zalegającym z zapłatą rent.

W związku z temi informacjami Pomorska Izba Rolnicza zwróciła się bezpośrednio do Państwowego Banku Rolnego oddziałów w Grudziądzu i w Gdyni, od których otrzymała szczegółowe informacje, które podaje się poniżej.

Państwowy Bank Rolny w zasadzie stosuje przymus egzekucyjny jedynie przeciwko dłużnikom opornym w wypadkach indywidualnych a nie masowych dopiero po wykorzystaniu wszelkich innych środków, jak wezwanie do zapłaty, upomnienie i t. d.

Dłużników zalegających z opłatą rent Państwowy Bank Rolny traktuje w bardzo liberalny sposób, zaliczając do opornych przedewszystkiem tych którzy pomimo odroczenia należności, płatnych przed 1 stycznia 1932 i dalszych odroczeń, płatnych przed 1 stycznia 1933 i 1 lipca 1934 nie uregulują rat bieżących.

Zapłacenie raty, płatnej po 1 lipca 1934 i bieżących płatnych 1 kwietnia i 1 października 1935 w zasadzie wstrzymuje dalsze egzekucje.

W związku z powyższymi informacjami Pomorska Izba Rolnicza zwraca uwagę zalegającym z płatnością rent rolnikom, na konieczność bezpośredniego porozumienia się z Państwowym Bankiem Rolnym w razie niemożności terminowego uiszczenia płatnej raty, celem uzyskania prolongaty i uniknięcia przez to zbędnych kosztów związanych z postępowaniem egzekucyjnym.

Umarzenie zaległości podatkowych do kwoty 400 zł.

Pomorska Izba Rolnicza przypomina wszystkim zainteresowanym rolnikom, że Minister Skarbu polecił Izbowi Skarbowym umarzać z urzędu zaległości w podatkach, pochodzące z wymiarów za rok podatkowy 1932 i lata poprzednie (z terminem płatności nie późniejszym jak 31 grudnia 1933 r.), a figurujące w księgach bieżących w dniu 31 marca b. r. o ile ogólna suma tych zaległości w każdym z podatków u poszczególnego płatnika nie przekracza kwoty 400 zł. Umarzenie zaległości dotyczy:

1) podatku gruntowego, 2) podatku od nieruchomości, 3) podatku przemysłowego, pobieranego od świadectw przemysłowych, 4) podatku przemysłowego od obrotu, 5) podatku dochodowego, 6) podatku majątkowego, 7) podatku od lokali, 8) od placów budowlanych, przy czym w kwestji dodatków jest miarodajny stan prawny w grudniu ub. r.

Umarzenie zaległości podatkowych powoduje umorzenie przypadających od tych zaległości dodatków państwowych i samorządowych, odsetek oraz kosztów egzekucyjnych.

Umarzeniu podlegają zaległości bez względu na to, czy pochodzą z wymiarów prawomocnych, czy też nieprawomocnych, czy są odroczone lub rozłożone na raty, chociażby celem ich ściągnięcia dokonano zajęcia ruchomości i

wierzytelności lub praw majątkowych, albo nawet zabezpieczono je hipotecznie lub w inny sposób.

Nie podlegają jednak umorzeniu:

1) zgłoszone w masie konkursowej wskutek upadłości, jeżeli postępowanie upadłościowe nie zostało jeszcze ukończone; 2) znajdujące pokrycie w sumach, złożonych do depozytu sądowego, w wyniku zgłoszenia tych należności do egzekucji sądowej, 3) znajdujące pokrycie w sumach nadpłat, wyprowadzonych na kontaktach płatników na dzień 31 marca br. z tytułu innych należności podatkowych, 4) znajdujące pokrycie w sumach, które zostały scedowane na pokrycie zaległości w trybie okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 15 kwietnia ub.r. jeżeli kwota tych zaległości przekraczała przed zastosowaniem ulg z tego rozporządzenia 400 zł.

Z dniem 1 marca br. urzędy skarbowe w myśl okólnika ministerstwa skarbu, I. D. V. 2074/I/36, zaniechały prowadzenia egzekucji w stosunku do wspomnianych zaległości.

Ponadto płatnik, który w ciągu miesiąca marca 1936 ureguluje nadwyżkę zaległości ponad 400 zł, korzysta również umorzenia reszty zaległości, t. j. kwoty 400 zł. Np. gdy rolnik ma zaległości 520 zł to przy zapłaceniu 128 zł następuje umorzenie 400 z.

Podając powyższe, Pomorska Izba Rolnicza wzywa wszystkich płatników, posiadających zaległości w wyżej wymienionych podatkach aby w najszybszym czasie korzystali z przepisów wspomnianego okólnika.

Skrzynka pytań i odpowiedzi.

Powody nieudania się seradeli.

Pyt. Każdego roku wsiewam seradela w żyto maszynką do siania koniecznie. W ostatnich latach nie powstawała i to na różnych glebach. Proszę udzielić wyjaśnienia co jest powodem nieudania się seradeli, czy to zdegenerowane nasienie, lub zawczesna albo zapóźna wsiewka w żyto i czy należy siać drylem. **H. Br.**

Odp. Ostatnie dwa lata były wibitnie suche, dlatego też seradela jako roślina wymagająca do wejrzenia i w pierwszym okresie wegetacji dużo wilgoci, prawdopodobnie na skutek suszy przepadła. Powodem mogło być również źle kiełkujące nasienie, lub za późny wysiew. Wczesne wsiewki seradeli dają zwykle lepsze wyniki. Radzimy wsiewki drylem i to dość wcześnie.

Trawa sudańska. (Sorgo sudańskie).

(*Sorghum halepense sudanense*)

Roślina ta, należy do rodziny traw, uprawa jej w Ameryce jest bardzo rozpowszechniona. W Europie najczęściej ona jest uprawiana na Węgrzech i w Niemczech, gdzie z nią przeprowadzono liczne doświadczenia.

W zakładzie Doświadczalnym Pomorska Izba Rolnicza w Kończewicach spróbowano 1935 r. uprawiać trawę sudańską; wynikami tej próby pragnę podzielić się z Szanownymi Czytelnikami w niniejszym artykule. Nasiona trawy sudań-

skiej otrzymano z Węgier, zasiano je siewnikiem rzędowo 11 maja na glebie średnio-zwięzłej dość próchnicznej, w stosunku 40 kg, naha w rzędy co 20 cm. w polu na burakach cukrowych pod które dano obornik w ilości 300 q na ha.

Na początku rozwoju trawy sudańskiej kiedy ona rośnie powoli do czasu ogrzania się się gleby do około 15° C, stosowano pielęgnację w postaci gracowania, co jest ważnym, gdyż chwasty mogą ją wtedy zagłuszyć, później trawa sudańska rośnie już szybko.

Panującą suszę trawa sudańska zniosła doskonale, gdyż na suszę jest ona wogóle wytrzymała, wyrosła do 2,10 wysokości 14. VIII. część trawy sudańskiej ścięto na zielono plon w przeliczeniu na ha wyniósł 213 q zielonej masy o zawartości 1,8% białka. Inwentarz żywy jadł trawę sudańską wprost łapczywie chętniej niż lucerne.

Zaobserwowano że trawa sudańska dość szybko odrasta pomimo że panująca susza ogromnie temu odrostowi nie sprzyjała. Drugiego pokosu nie zbierano, ale go spasiono. I znowu bydło i owce jadły nadzwyczaj chętnie. Należy podkreślić że wyżej podane plony otrzymanego w roku wybitnie suchym i można przypuszczać że w roku o normalnej ilości opadów atmosferycznych trawa sudańska da dwa pokosy zielonej paszy obwitszej niż w roku sprawozdawczym, jak to miało miejsce w próbach przeprowadzonych w Wielkopolsce. Resztę trawy sudańskiej pozostawiono do dojrzewania na produkcję nasienną, zbioru dokonano 14 października. Plon w przeliczeniu na ha wyniósł 12,0 q. nasienia i 179 q. słomy którą inwentarz żywy jadł dość chętnie, zwłaszcza krowy i konie.

Omlócono trawę sudańską na młóceczni szyftowej wylatała się ona jednak trudno.

Trawa sudańska ma duże wymagania co do nawożenia pomocniczego wogóle a azotowego zwłaszcza saletrą, za które jest bardzo wdzięczną, w szczególności. Wymagania co do stanowiska w płodozmianie i pielęgnacji ma podobne do końskiego zębu, od którego jest wytrzymałsza na suszę i nadaje się na gleby lżejsze i suchsze na których koński ząb się nie udaje.

Zastrzec naturalnie należy że powyższe jednoroczne obserwacje nad trawą sudańską nie mogą uprawniać konkretnych wniosków co do jej przydatności w naszych warunkach, gdyż konieczne jest przeprowadzenie dalszych doświadczeń.

Wywóz artykułów rolnych.

W roku 1935 wywieziono z Polski bydła 14.996 sztuk, wartości 4 milionów 273 tys. zł. Wartość wywozu nierogacizny w 1935 r. osiągnęła 16 milj. 5 tys. zł., zaś w poprzednim 17 milj. 535 tys. zł. Wywóz bekoniów w r. 1932 w porównaniu do roku poprzedniego, obniżył się do 20,407 tonn wartości 38 milj. 965 tys. zł., wobec 23 378 tonn wartości 46 milj. 735 tys. zł. w roku 1934. Masła wywieźliśmy w r. 1936 5.686 tonn wartości 10 milj. 247 tys. zł., co oznacza niewielki wzrost w porównaniu do r. 1934, w którym wywieźliśmy 4 437 tonn wartości 8 milj. 916 tys. zł. Wywóz jaj wyniósł w 1935 r. 22.951 tonn wartości 26 milj. 800 tys. zł., wobec 21.229 tonn wartości 23 milj. 452 tys. zł. w r. 1934.

W czym siła naszego rolnictwa?

W „Plonie“ ilustrowanym miesięczniku rolniczo-ogrodniczym ukazał się artykuł inż. Jana Curzytka p. t. „W czym siła naszego rolnictwa?“ który i na uwagi z odpowiednio przedstawienia sprawy, podajemy poniżej.

Kryzys, jaki panuje na ziemiach Polski, przynosi z każdym dniem coraz to więcej strat materialnych i duchowych. Szaleje on żywiołowo. Stan gospodarczy wsi jest bardzo ciężki.

Wskutek złego odżywiania i braku opieki lekarskiej wzrasta śmiertelność niemowląt zwiększa się procent rekrutów niezdolnych do służby w wojsku, liczba młodzieży wiejskiej w szkołach średnich i wyższych stale spada.

Czemu się tak dzieje? Czyżby nie było środków na zahamowanie tej lawiny kryzysowej? Przecież mamy ładny szmat ziemi, dobry i urodzajny, przecież mamy dużo rąk roboczych, mamy chęci do pracy, jesteśmy narodem oszczędnym, gromadzimy każdy grosz ciężko zapracowany z myślą o umieszczeniu go w swym domu — gospodarstwie.

Zasadniczą przyczyną tego zła, stale podnoszoną, jest to, że rolnik nie jest w stanie pokryć rozchodów swymi przychodami, nawet kosztem odejmowania sobie od ust pokarmu i sprzedawania go.

Powiedzmy wyraźniej — rolnik nie może nabyć obecnie tej ilości towarów przemysłowych jaką dawniej w czasach normalnych za swe wytwory otrzymał. Zmniejsza przeto ich nabywanie. Zaprzestaje stosować potrzebne składniki nawozy, nie kupuje maszyn, narzędzi, ogranicza do minimum nabywania środków do zaspokojenia osobistych potrzeb, chodzi boso, nie posyła dzieci do szkoły, w chorobie nie ucieka się o poradę do lekarza. Nie stać go na te luksusy XX-go wieku! Przecież jednak coś trzeba kupić, musi sprzedać co tylko można i sam przymiera głodem. Rynek więc przeciążony jest produktami rolnymi, a jednocześnie na wsi szerzy się niedojadanie.

Zrozumienie tego ciężkiego stanu i położenia wsi jest powszechne.

Rząd przedsięwziął różne kroki w celu opamiętania sytuacji. Łoży duże środki z funduszy publicznych na popieranie wywozu produktów rolnych, wpływa na obniżkę cen produktów skartelizowanych, przeprowadza oddłużenie rolnictwa, wprowadza szereg ulg w świadczeniach publicznych i t. d.

Położenie wsi jest głęboką troską rzecznika spraw rolniczych Ministerstwa Rolnictwa i Ciałego Rządu. Czynione są wielkie wysiłki, lecz będą to środki połowiczne i nie osiągną swego celu, gdy rolnik, któremu na imię jest 22 miliony, będzie biernym, nie wesprze tych przedsięwzięć. Należy przestać czekać. Trzeba się otrząść z apatii. Trzeba z wrodzonym uporem zabrać się do roboty. Zarządzenia polityki gospodarczej nie uzdrowią stosunków bez naszej pomocy. Z tego trzeba sobie zdać sprawę. Jesteśmy w możności wiele sami zrobić.

Wejrzymy przedewszystkiem w naszą organizację. Jak jesteśmy zorganizowani, gdzie jest ta nasza siła — te 22 miliony? Wiadomą jest rzeczą, że w gromadzie siła. „Chłop potę-

ga jest i basta“, jak powiedział wielki poeta. Potęga ta uwydatnia się wtedy, gdy jesteśmy zorganizowani w jednej gromadzie, gdy nie chodzimy luzem, lecz łączymy się w celu obrony naszych interesów gospodarczych, gdyż tylko te mamy tutaj na uwadze. Rozejrzyjmy się w innych zawodach. Czy tam panują takie stosunki jak na wsi? Każdy zawód, począwszy od najmniej wykwalifikowanych robotników poprzez rzemieślników aż do najbardziej wykształconych pracowników ma swoją organizację.

Zrozumienie wspólnej organizacji w tych zawodach jest ogromne, to też taka organizacja może skutecznie bronić interesów każdego z członków. Dysponuje ona środkami materialnymi, zebraniami od członków, i w razie potrzeby używa ich na cele wspólne zrzeszonych pracowników. Powinniśmy wziąć przykład z tych organizacji. Niech Kółka Rolnicze nie będą tylko martwą instytucją. Do nich powinien należeć każdy rolnik, wtedy staną się one fundamentem tworzenia silnych powiatowych, a następnie wojewódzkich organizacji. Takie organizacje, mają oparcie o tysiące i miliony członków, poczują swą siłę i odegrają odpowiednią rolę w kształtowaniu się stosunków gospodarczych. Z taką organizacją każdy będzie musiał się liczyć. Nie będzie ona bierna wobec rozszalałego kryzysu, zacznie szukać dróg wyjścia z obecnej sytuacji i z pewnością je znajdzie. Uzyska zrozumienie u innych zawodów i pomoc.

Najważniejszą przyczyną kryzysu są niskie ceny produktów rolnych. Podniesienie ich jest możliwe i w dużej mierze zależy od samych rolników. Wiemy, jak wielka jest różnica między ceną, którą uzyskuje rolnik, a ceną płaconą przez konsumenta. Produkt rolnika musi przejść przez łańcuch pośredników, oni muszą na tem zarobić. „Groch by tyle nie kosztował gdyby tyle nie wędrował“. Trzeba się zbliżyć do konsumenta, uczyni to organizacja rolników z jednej strony — przy pomocy (branżowych) związków producentów rolnych w poszczególnych rejonach — z drugiej zaś — przy pomocy swoich spółdzielni. Spółdzielczość winna i z pewnością odegra dużą rolę w podniesieniu cen.

Nie trzeba być biernym. Należy niezwłocznie podjąć akcję. Winny ustać kłótnie i swary sąsiedzkie, winniśmy zorganizować się w imię wspólnego interesu. Miejmy na uwadze, że za nami idą pokolenia, dla których trzeba przygotować warunki dalszego rozwoju, skazać im drogę postępu. Nie pozostawajmy w tyle za innymi narodami, by nas nie wytykano palcem. Trzeba poczuć się silnym — a tę siłę mamy w gromadzie.

Rulony fałszywych monet znalezione przez dzieci pod Inowrocławiem

Na stacji kolejowej Wierzchosławice pod Inowrocławiem działka szkolna, oczekując rano na pociąg, znalazła w pobliżu miejsca ustępowego paczkę zawiniętą w 2 pończochy. Po rozpakowaniu dzieci znalazły w niej srebrne monety, a mianowicie: 33 10-złotówek, 45 5-złotówek i 51 2-złotówek. Rulony monet owinięte były w gazetę.

Dochodzenia wykazały, że wszystkie monety są falsyfikatami. Różne poszlaki wskazują, że fałszerze mają swą „siedzibę“ w Łodzi.